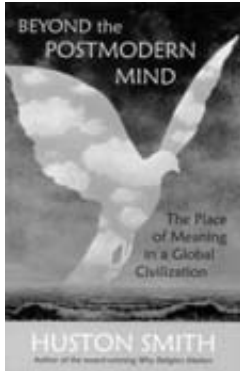

De in deze rubriek gerecenseerde boeken zijn voor uitleen beschikbaar in de Theosofische Bibliotheek te Amsterdam.

Beyond the Postmodern Mind, *The Place of Meaning in a Global Civilization*. Huston Smith. Quest Books. Third edition updated and revised. 2003. The Theosophical Publishing House. Wheaton USA, €17.

Huston Smith is (emeritus) professor in de filosofie aan het Massachusetts Institute of Technology en aan de Universiteit van Syracuse. *Beyond the Postmodern Mind* is een samenvatting van elkaar opvolgende essays waarbij de schrijver ons uitnodigt om uit de huidige westerse kijk op de wereld te stappen en er met meer perspectief naar te kijken.

Volgens Huston Smith leeft het merendeel van de mensheid nog in Plato's grot, kijkend naar de weerspiegeling van het leven in plaats van het waarnemen van de werkelijkheid. We zijn nog steeds de gevangenen die niet beseffen dat vrijheid in een an-

dere richting ligt en nooit door de tunnel van de tijd verkregen kan worden. Hij zegt dit in het voorwoord van de derde editie van *Beyond the Postmodern mind*.

Terwijl de wereld van Aristoteles tot Dante weergegeven werd als een serie van concentrische sferen, verving Newton dat beeld door zijn "clockwork universe" en daarna kregen we het quantum-mechanisme. De filosofie volgde deze ontwikkeling en de metafysica verdween met "de dood van God"-beweging, aangekondigd door Nietzsche.

Het denken volgens Newton, het modernisme in de filosofie, had te maken met de snellere ontwikkelingen in de exacte wetenschappen en met de historische ontdekkingen in die tijd. Men nam aan dat men meer wist dan ooit. Het denken daarna, tijdens de postmoderne filosofie, stelt dat het meer weet dan anderen omdat het ontdekte hoe weinig het menselijk verstand kan weten.

Smith verdeelt zijn boek in vier delen. Een historisch deel waarin hij de westerse beschaving volgt tot aan het postmodernisme. Het tweede deel stelt een uitgangspunt vast om de moderne en postmoderne stromingen aan te toetsen. In het derde deel gaat Smith in op het hoger onderwijs waarin zijn werkzaamheden lagen als universitair docent (professor) en op de maatschappij. Hij onderzoekt de invloed van het modernisme en het postmodernisme, die elkaar nog veel overlappen. Het vierde deel geeft suggesties om tot een oplossing te komen uit de beperking van het filosofie-

sche denken van de twintigste eeuw.

Het eerste deel is historisch interessant en alhoewel Smith houdt van het detail of misschien dankzij het detail, geeft het veel verhelderende informatie.

In het tweede deel dat als titel heeft: *A Clearing*, een verheldering, wordt als uitgangspunt om de stromingen te toetsen een overzicht gegeven van de philosophia perennis, door Smith bij voorkeur de Primordial Tradition genoemd, de eeuwige wijsheids-traditie.

Aldous Huxley wordt aangehaald om een definitie te geven van de philosophia perennis:

De metafysica die een goddelijke Werkelijkheid ziet als onderliggend aan de wereld van dingen en levens en denken; de psychologie die in de ziel iets vindt wat gelijk is aan goddelijke Realiteit; de ethiek die het einde van de mens plaatst in de kennis van de immanente en transcendente Grond van al wat bestaat.

Het blijkt vooral Frithjof Schuon's boek *The Transcendent Unity of Religions* te zijn geweest dat aan Smith duidelijk maakte dat er zoiets was als een primordiale traditie. Hij duikt er diep in. Hij zegt o.a.: "Het is alsof de eeuwige wijsheid tegen de anderen zegt: je hebt gelijk in wat je bevestigt. Maar wat je ontkent heeft her-overpeinzing nodig."

Het derde deel heet *Looking Around*, rondkijken, en gaat door al de gebieden van het universitaire leven van Smith. Dit kan dus wat taai zijn voor leken, maar boeiend voor de kenners. Het beslaat de volgende vakgebieden: Hogere Educatie – Het humanitaire Onderwijs – Filosofie – Theologie – Wetenschap –

B o e k & p e r i o d i e k

Maatschappij. In het laatste deel, *Society*, maatschappij, heeft het eerste hoofdstuk als titel: *Three Ages of Human History*, drie eeuwen van geschiedenis van de mens. Hij verdeelt dan die geschiedenis in drie perioden: de archaische periode toen de mensheid opkwam uit dat wat hij noemt: dierlijke onschuld. H.P. Blavatsky spreekt dan van de eerste mensenrassen zonder zelfbewustzijn in haar *Geheime Leer*.

De tweede periode geeft hij aan met de bekende term van de filosoof Karl Jaspers: *the Axial Age*, de eeuw waarin een enorme ommezwaai plaats vond in de mogelijkheden van het denken van de mensheid, doordat er plotseling allerlei grote geestelijke leraren naar voren traden over de hele wereld zoals: de grote profeten in Israël, Zarathustra in Perzië, Gautama Buddha en de zieners uit de Upanishads in India, Lao

Tse en Confucius in China. De ommezwaai was zo belangrijk omdat duidelijk werd dat de rituelen en rituelen van de archaische wereld niet meer voldeden. De eigen verantwoordelijkheid kwam aan de orde en de leraren zeiden: Je moet kijken naar jezelf, hoe je omgaat met je naasten, want afgescheidenheid kan rampen veroorzaken. Yoga's (spirituele technieken) moeten vooraf gegaan worden door yama-niyama's (morele leringen), door dhyana (meditatie) en prajna (wijsheid).

Het vierde en laatste deel: *The Way Out*, de oplossing, heeft hoofdstukken met titels die veel zeggen zoals: *Voorbij het moderne westerse denkpatroon*, *Voorbij het postmodernisme*, *Het onbewuste heilige*, *Het ongelofelijk gegeven* (van de *Eeuwige Wijsheid*).

En daarover laat hij Aldous Huxley zeggen: "Het is een feit, bevestigd en herbevestigd door twee- of drieduizend jaar van re-

ligieuze geschiedenis, dat uiteindelijke werkelijkheid, *Ultimate Reality*, niet helder en onmiddellijk ingezien wordt, behalve door hen die zichzelf liefhebbend, zuiver van hart en arm van geest hebben gemaakt."

Deze derde editie van *Beyond the Postmodern Mind*, heeft een epiloog getiteld: *Exploring Religious Frontiers*, het onderzoeken van religieuze grenzen. Smith beschrijft daarin zijn eigen zoektocht vanuit zijn methodistische achtergrond langs vedische swami's, het zen-boeddhisme en de sufi's. Je herkent er veel in. Het veranderde zijn leven.

Het boek heeft uitgebreide noten per hoofdstuk en een uitstekende index.

Voor bestudeerders van theosofie biedt het herkenning in eigentijdse termen van de ontwikkeling in het verleden en voor de toekomst van het menselijk denken.

Fay van Ierlant

De Uiteindelijke Werkelijkheid kan alleen
direct gekend worden
door hen die zichzelf liefhebbend,
zuiver van hart en arm van geest hebben gemaakt.

Aldous Huxley